

Materiaalõiguse kaasus

A ja B otsustavad pargis jalutavatelt üksikutelt vanadelt naisterahvastelt varastada käekotte. A ja B lepivad kokku, et A haarab jooksu pealt naisterahvalt käekoti ning viskab selle siis põõsasse, kus ootab B, kes omakorda toimetab käekoti eelnevalt väljavaadatud peidukohta. Mõeldud, tehtud. A ja B lähevad parki, kus nad näevad lähenemas vanemat naisterahvast C. B jääb põõsasse passima, samal ajal A jookseb selja tagant C juurde ja haarab viimaselt käekoti. A ei pannud aga tähele, et samal ajal jõudis sündmuskohta kõrvalrajalt meesterahvas D, kes naisterahvale appi ruttas. D saab A kätte veel enne, kui see jõuab koos käekotiga C juurest minema joosta. A ründab seepeale D-d. D tõrjub A rünnet, kuid rüseluse käigus kukub A peaga vastu äärekivi ja sureb. B, nähes juhtunut, karjub eemalt D-le, et viimane veel kahetseb oma tegu ja võib enda matuseraha hakata koguma. B karjumine ja kogu vahejuhtum häirib pargis jalutavaid inimesi.

Anda karistusõiguslik hinnang A, B ja D käitumisele.

Lahendus:

1. A tegevus

A tegevuse puhul on probleem selles, kas vargus kasvas üle röövimiseks ja kas on tegemist täideviija ekstsessiga.

- a) Nii varguse kui röövimise eeldab asja hõivamist. Asja äravõtmine ehk hõivamine sisaldab 3 elementi: võõra valduse lõpetamine, uue valduse kehtestamine ja valduse ülekandumine, mis seisneb valduse murdmises ehk valduse üleminekus senise valdaja nõusolekuta. Antud juhul jäi hõivamine pooleli, kuna D sekkus. Siiski on tegu jõudnud katse staadiumisse. Vägivald tähendab KarS § 120-122 nimetatud tegu. Kuigi esialgu ei olnud A-l kavas vägivalda kasutada, tegi ta seda vargust takistama tõtanud D suhtes. Kuna selleks hetkeks ei olnud veel asja hõivamine lõpuni viidud, siis kasvas vargus üle röövimiseks.
- b) A kaldus kõrvale B-ga kokkulepitust. Ekstsessiga on tegemist siis, kui ühe kaastäideviija tegu väljus varem kokku lepitud piiridest. Oluline on tähele panna, et tulenevalt süüühimõtttest (KarS § 32 lg 2) vastutab kaastäideviija vastavalt tema süüle süüteo toimepanemises. Vägivalla kasutamisega on A puhul tegemist ekstsessiga, seega vastutab ta selle eest ainuisikuliselt.

Järeldus: A vastutab KarS § 25 - § 200 lg 1 järgi, kuid tema surma tõttu ei ole alust seda menetleda (3 punkti)

2. B tegevus

B tegevuse puhul on põhiprobleem selles, kas tegemist on kaastäideviimise või kaasaaitamisega.

- a) Lg 2 p 5 – vargus on avalik, kui see pannakse toime kannatanu või kolmanda isiku nähes (objektiivne kriteerium) ja kui toimepanija arvab, et süüteokohal viibiv isik saab aru tema teo õigusvastasusest (subjektiivne kriteerium). Antud juhul on see koosseisutunnus

täidetud, kuna võõra vallasasja äravõtmine toimus pargis, päise päeva ajal, kolmandate isikute juuresolekul ning vähemalt ohvriks osutanud naisterahvas sai aru, et temalt üritatakse võtta käekott. Esialgne käekottide võtmine toimus ka vägivallata - jooksu pealt haaramine nagu oli eelnevalt kokku lepitud.

- b) Lg 2 p 7 ehk grupp moodustub varguse kaastäideviijatest (vähemalt 2 isikut). Grupi jaoks peab olema tegemist vähemalt kaastäideviimisega KarS § 21 lg 2 mõttes ehk ühise ja kooskõlastatud süüteo koosseisule vastava tegevusega. Isiku vastutusele võtmiseks kaastäideviijana tuleb näidata tema teo panus, teo valitsemine täideviijana. Teovalitsemise teooriat tuleb kaastäideviimise defineerimisel sisustada funktsionaalse teovalitsemisena: isikud tegutsevad ühiselt ja kooskõlastatult selliselt, et igauks neist valitseb tegu ja igauks eeldab, et süüteo koosseisu realiseerimine sõltub igast toimepanijast. Ühiselt eeldab igalt täideviijalt teatud objektiivset panust süüteo toimepanekusse koos teiste kaastäideviijate süüteopanusega. Kooskõlastatult tegutsemine viitab kaastäideviimise subjektiivsele küljele, s.o teatud tahteliidule kõigi täideviijate vahel, st süütegu pannakse toime teadliku ja soovitud koostegutsemise kaudu. Kaastäideviimise puhul vastutavad kõik isikud täideviijatena, kuna kaastäideviimine on üks täideviimise alaliike.

Antud juhul tuleb asuda seisukohale, et ka B kokkulepitud tegevus oli niivõrd oluline, et tema puhul saab rääkida funktsionaalsest teovalitsemisest. Vastavalt kokkuleppele oli B rolliks olla asja hõivamise ajal sündmuse vahetus läheduses, et nii tagada varguse edukas lõpuleviimine juhuks, kui A-d võidakse hakata jälitama ja teda võidakse kinni pidada.

Järeldus: B vastutab KarS § 25 - § 199 § lg 2 p 5 ja 7 järgi (2 punkti)

3. D tegevus

D tegevuse puhul on põhiprobleem selles, kas tegemist on hädakaitse piiride ületamisega.

- a) Hädakaitse võimaliku esinemise puhul tuleb alustada koosseisu tuvastamistest. Hädakaitse on õigusvastasust välistav asjaolu, seega on selle võimaliku esinemise küsimus teise struktuuriastme kontrolltasemes. D tegevus võiks vastata KarS §-le 117 - surma põhjustamine ettevaatamatusest. Surma ettevaatamatu põhjustamise **objektiivne koosseis** on täidetud. **Subjektiivselt küljest** peab olema tuvastatud ettevaatamatus (KarS § 18). Võimalik, et siia astmele võib jääda ka D suhtes koosseisu analüüs, kuna sellise tagajärje ettenägemist ka hooletuse vormis D-le ette heita on raske. Kui aga siiski möönda, et ta oleks pidanud seda ette nägema, siis tuleb minna edasi, õigusvastasuse tasandile.
- b) **Õigusvastasuse tasand** – käesoleval juhul võib õigusvastasust välistava asjaoluna kõne alla tulla isiku tegutsemine **hädakaitstes**, s.o KarS § 28 esinemine. RKKK on lahendis 3-1-1-17-04 peatunud hädakaitse avamisel pikemalt. Tegu ei ole õigusvastane, kui isik tõrjub vahetut või vahetult eesseisvat õigusvastast rünnet enda või teise isiku õigushüvedele, kahjustades ründaja õigushüvesid, ületamata seejuures hädakaitse piiri. Hädakaitse on tegu, mis on vajalik vahetu õigusvastase ründe tõrjumiseks: õigusvastane rünne ja seda tõrjuv kaitsetegevus. Hädakaitse jaguneb seega esmalt hädakaitse seisundiks (vahetu või vahetult eesseisev õigusvastane rünne kaitsja või mõne teise isiku õigushüve vastu) ja teiseks hädakaitsetegevuseks (ründaja õigushüvede kahjustamine sobiva ja kaitsja käsutuses oleva säästvaima vahendiga, mis peab vastama ründe ohtlikkusele). Seejuures ei tohi kaitsetegevuse eesmärgiks olla ründajale liigse kahju tekitamine. Et oleks võimalik rääkida hädakaitsest ja/või selle ületamisest, tuleb kõigepealt tuvastada hädakaitse seisundi olemasolu ja alles seejärel saab hinnata, kas kaitsetegevus jäi hädakaitse piiridesse või ületas neid.

Antud juhul tuleb hädakaitse seisundi olemasolu jaatada.

Kaitsetegevus on **vajalik**, kui see on *sobiv* ründe tõrjumiseks ja kaitsja käsutuses olevatest vahenditest *säästvaim*. Kohustus valida kaitsetegevuseks sobiv ja säästvaim vahend tuleneb ka KarS § 28 lg-st 2, mille kohaselt **ületab isik hädakaitsepiiri**, kui ta kavatselt või otsese tahtlusega teostab hädakaitset vahenditega, mis ilmselt ei vasta ründe ohtlikkusele, samuti kui ta ründajale kavatselt või otsese tahtlusega ilmselt liigset kahju tekitab. Seega tuleb hädakaitse tuvastamiseks välja selgitada ka kaitsja tegevuse subjektiivne külg.

D tegutses hädakaitstes, tõrjus vahetut A rünnet, seejuures ei olnud tal mingeid muid vahendeid peale füüsilise jõu ning kaasuse pinnalt ei ole võimalik tuvastada, et ta oleks soovinud A hüvedele tekitada suuremat kahju kui kaitstavale hüvele oleks tekkinud – seega ei saa öelda, et ta ületas hädakaitse piire, juhtunu oli õnnetus. Võib küll öelda, et kaitsetegevus ületas objektiivselt ilmselt ründe ohtlikkuse ja tekitas ründajale ilmselt liigse kahju, kuid kaitsjal oli ründaja surma suhtes maksimaalselt ettevaatamatus.

Järeldus: D ei vastuta, kuna tema tegevus jäi hädakaitse piiridesse (3 punkti)

4. B karjumine ja D ähvardamine pargis

B kõnealuse tegevuse puhul on põhiprobleem selles, kas see vastab §-le 120 või § 263 p 1?

RKKK on otsuses 3-1-1-60-09 märkinud järgmisi olulisi aspekte, mis on vaja kindlaks teha avaliku korra rikkumise korral. Avalikuks kohaks loetakse selline koht, kuhu on ligipääs ka kolmandatel isikutel, kes pole õiguserikkujaga isiklikult. Avaliku korra rikkumine eeldab peale selle, et tegu pannakse toime avalikus kohas, igal konkreetsel juhul ka selle tuvastamist, millega objektiivselt avalikku korda rikuti. Kohtupraktikas on nõustatud, et avaliku korra rikkumine võib tuleneda asjaolust, et teoga rikutakse seda pealt nägevate kõrvaliste, asjasse mittepuutuvate isikute avalikku õigusrahu, samas on aga leitud ka seda, et avalikku õigusrahu rikub iga süütegu. Seetõttu saab avaliku korra rikkumisena vaadelda vaid tegu, millega rikutakse seda pealt nägevate kõrvaliste, asjasse mittepuutuvate isikute avalikku õigusrahu piisavalt intensiivselt.

Riigikohtu praktikas on leitud, et mõne konflikti osapoolega ühes seltskonnas viibinud inimesi ei saa üldjuhul pidada kõrvalisteks, asjasse mittepuutuvateks isikuteks (vt nt otsus nr 3-1-1-15-07, p 15 ja otsus nr 3-1-1-29-10, p 7.2). Lisaks sellele, et tegu näevad pealt kõrvalised, asjasse mittepuutuvad isikud, tuleb tuvastada ka, et juhtunu nimetatud isikute avalikku õigusrahu piisavalt intensiivselt rikkus. Kuivõrd avaliku korra sisustamine on väärtushinnanguline, tuleb avaliku korra ja avaliku õigusrahu rikkumise kindlakstegemisel anda juhtunule hinnang kogu sündmustiku konteksti silmas pidades. Avaliku korra rikkumise intensiivsuse võib olla erinev olenevalt konflikti aset leidmise kohast.

Selleks, et lugeda KarS § 263 subjektiivne koosseis täidetuks, ei piisa seega ainult avalikku korda rikkuva teo objektiivsest avaldumisest. Isikud peavad vähemalt kaudse tahtluse tasemel pidama võimalikuks, et nende käitumine võib olulisel määral rikkuda teiste inimeste õigusrahu KarS 16. peatüki tähenduses ning sellisest teadmisesest lähtudes valitakse isikliku konflikti lahendamiseks koht ja viis, mis võib kaasata ja kaasabki tahtevastasel konflikti rohkem või vähem määratletud kõrvaliste isikute ringi (RKKK 3-1-1-29-10).

Antud juhul võiks kõne alla tulla p 1, s.o avaliku korra rikkumine vägivallaga. Vägivallana on karistusõiguslikult käsitletavat teod KarS § 120-122 mõttes. KarS § 120 järgi on karistatav muuhulgas tapmisega ähvardamine, kui on alust karta ähvarduse täideviimist. Ähvardamine

nõuab õigushüve reaalselt kahjustamist, mis seisneb tulevase kahju tekitamise sõnalises (suuline või kirjalik) või konkludentses väljendamis, kusjuures kahju saabumine sõltub ähvarda otsesest või kaudselt mõjust. Ähvardamine on võimalik üksnes tegevuse vormis. Ähvardamine peab olema suunatud konkreetsele kannatanule hirmutunde (psüühiliste) tekitamisele, peab olema veenev, st kannatanul peab olema alust karta ähvarduse täideviimist.

Seega siis tuleks tuvastada, et tegemist on avaliku kohaga (park), avaliku korra rikkumisega (pargis karjumine ei käi heade kommete ega üldiste käitumisreeglite alla), rikkumine ise (karjumine, vägivald sõnalises vormis, tapmisega ähvardamine), kõrvaliste (kolmandate) isikute häirimine.

Teadvustatavaks kahjuks võib lugeda kaasuse pinnalt tapmisega ähvardamist – matuseraha kogumisele viitamine on selge väljendus isikult elu võtmisele. Alust kartuseks, et B viib ähvarduse täide, D-l oli, sest kuigi ta ei olnud A surma põhjuses süüdi, oli konflikti tagajärjeks A surm. B seisukohast ei ole tähtsust, et D käitus õiguspäraselt. Ise õigusvastaselt käituvate isikute kättemaksu ei saa üldiselt alahinnata, sest nende käitumine ja arusaamine normaalselt toimivast ühiskonnast ning väärtushinnangutest on hälbiv.

Järeldus: B vastutab KarS § 263 p 1 järgi (2 punkti)

Menetlusõiguse kaasus

A ja B röövisid C-lt rahakoti. Röövi käigus lõi B C-d raudkangiga pähe. Löök oli aga nii tugev, et C suri hiljem haiglas teadvusele tulemata.

A kuulis uudistes, et tänavalt leitud C suri haiglas. Kuna A aimas, et B hakkab tabamisel süüd tema peale ajama, otsustas ta enda tagalat kindlustada. Ta läks koos D-ga B juurde ja lindistas salaja mobiiltelefoniga nendevahelise vestluse. B mainiski muu jutu sees, et tema lõi C-d ja näitas röövitud rahakotti. Mõni aeg hiljem suri A narkootikumide üledoosi kätte. A surma põhjuste selgitamisel avastati tema mobiiltelefonis olev salvestus, mille tulemusena peeti B ja D kinni.

B tunnistas eeluurimisel oma tegu ja rääkis juhtunust kaitsja juuresolekul sündmuskohal ütluste seostamisel olustikuga, mis videosalvestati. Samuti kirjutas B vahi all viibides nn puhtsüdamliku ülestunnistuse, mille ta uurijale edastas. Prokurör esitas B-le süüdistuse KarS § 114 p 5 järgi ja D-le § 306 lg 1 järgi.

Kohtus tunnistas D ennast süüdi kuriteo varjamises, samuti andis ütlusi selle kohta, kuidas B tema kuuldes ütles, et tema lõi C-d ja et ta nägi B käes rahakotti. B aga muutis kohtus ütlusi ja rääkis, et tapmise pani toime A üksi. B väitis, et tal on alibi ja ta oli sel ajal hoopis ühe naise juures, keda ta ei saa aga avaldada, kuna see võiks kaasa tuua sellele naisele pahandusi oma abikaasaga. Eeluurimisel end süüstavaid ütlusi olevat ta andnud ja puhtsüdamliku ülestunnistuse olevat ta teinud aga seetõttu, et uurija oli teda lubanud vastutasuks vahi alt vabastada.

Prokurör taotles süüdistuskõnes B süüdimõistmist KarS § 114 p 5 järgi ja karistamist 18 aastase vangistusega. Prokurör tugines seejuures A tehtud salvestisele, D kohtus antud ütlustele, „muu dokumendina“ KrMS § 63 lg 1 tähenduses avaldatud B puhtsüdamlikule ülestunnistusele (1) ja B ütlustele, mida viimane oli andnud ütluste seostamisel olustikuga ja mis olid kohtus risküsitluse käigus avaldatud (2). Kuna D tegi riigiga koostööd, taotles prokurör talle KarS § 306 toimepanemise eest rahalist karistust.

Kaitsja taotles B õigeksmõistmist. Kaitsja vaidles vastu salvestisele, kuna tõendina saab kasutada üksnes jälitustegevuse käigus salaja lindistatud vestlusi. A-l jälitustegevuseks luba ei olnud (3).

Lisaks vaidlustas kaitsja D ütluste kasutamise, kuna vastavalt KrMS § 68 lg 5 on isiku ütlus tõendamiseseme nende asjaolude kohta, millest ta on saanud teadlikuks teise isiku vahendusel, tõendid üksnes juhul, kui vahetat tõendiallikat ei saa üle kuulata. Antud juhul kuulati B aga kohtus üle (4).

Samuti viitas kaitsja B väidetavale alibile ja põhjendas, et selle näol on tegemist kahtlusega, mida tuleb tõlgendada kahtlustava kasuks KrMS § 7 lg 3 mõttes. Samuti ei pea B oma alibit avaldama, kuna keegi ei ole kohustatud tõendama oma süütust (5).

Maakohus mõistis B süüdi röövimises ja surma ettevaatamatus põhjustamises ja määras talle kokkuvõttes 10 aastat vangistust. D-le mõistis kohus 1 aasta vangistust.

Prokurör vaidlustas otsuse D karistuse osas ja asus apellatsioonis seisukohale, et kriminaalmenetluse võitlevuse printsiibist tulenevalt ei oleks kohus tohtinud mõista raskemat karistust kui prokurör küsis (6). Kaitsja vaidlustas B süüdimõistmise ja taotles tema õigeksmõistmist.

Ringkonnakohus tühistas apellatsioonide alusel maakohtu otsuse, kuna leidis, et maakohus on vääralt kohaldanud materiaaõigust. Ringkonnakohus mõistis B süüdi KarS § 114 p 1 järgi ja karistas teda 15 aastase vangistusega (7).

Andke õiguslik hinnang allajoonitud asjaoludele ja väidetele.

Lahendus:

1. „Puhtsüdamlikku ülestunnistust“ ei saa tõendina kasutada. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-127-06 selgitanud, KrMS sellist mõistet "puhtsüdamlik ülestunnistus" ei kasuta, kuid kohtupraktikas tähistatakse sellega isiku (kahtlustatava, süüdistatava) menetlejale tehtavat vabatahtlikku avaldust, milles ta

- võtab süüteo omaks. Selleks, et menetlejale antav informatsioon oleks tõendamisel kasutatav, peab see olema mõne menetlusseadustikus lubatud tõendiliigi kujul (vt ka Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsus asjas nr 3-1-1-105-06; p 11). KrMS § 63 lg-st 1 tulenevalt vormistatakse kahtlustatava või süüdistatava poolt menetlejale antav suuline informatsioon vastavalt kahtlustatava või süüdistatava ülekuulamise protokollina. Asjaolu, et tegemist on ülestunnistusega, iseloomustab üksnes ütluste sisu ega anna alust nende vormistamiseks mingi muul viisil. Asjaolu, et initsiatiiv ütluste andmiseks tuleb isikult endalt, on võimalik fikseerida ülekuulamise protokollis. Eelnevast tuleneb, et kui isik avaldab soovi tegu puhtsüdamlikult üles tunnistada, tähendab see tema valmisolekut anda ütlusi ja ta tuleb üle kuulata. Ka juhul, kui kahtlustatav pöördub menetleja poole kirjalikult, tuleb seda käsitada sooviavaldusena anda ütlusi ning isik tuleb kirjalikult esitatud väidete osas üle kuulata. Seetõttu ei tohi kõnealusele tekstile kui tõendile tugineda. (1 punkt)
2. Eeluurimise ajal ütluste seostamisel olustikuga antud ütluste abil ei saa tõendada tõendamiseseme asjaolusid. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-62-07 selgitanud, et tulenevalt KrMS § 296 lg-st 1 tuleb uurimistoimingu protokollide kohtuistungil avaldamisel arvestada KrMS §-des 289, 291, 292 ja 294 sätestatud erandeid. Need erandid puudutavad ka süüdistatavat, sest KrMS § 293 lg 1 kohaselt lähtutakse ka süüdistatava risküsitlemisel kohtus KrMS §-s 289 sätestatust. Kohtueelses menetluses antud ütluste avaldamisel risküsitlusel tuleb lähtuda KrMS §-st 289 ka siis, kui need ütlused olid talletatud ütluste olustikuga seostamise protokollis. Seega võib kohus vastava taotluse alusel avaldada risküsitlusel antud ütluste usaldusvääruse kontrollimiseks ütluste olustikuga seostamise protokollis sisalduvad ütlused üksnes siis, kui need on vastuolus kohtus räägituga. Kuid ka nende ütluste risküsitlusel avaldamine saab teenida vaid kohtus räägitu usaldusvääruse kontrollimise eesmärki ning avaldamise järgselt ei saa risküsitluse tulemit automaatselt kõrvale jätta ja kohtuotsuse tegemisel tugineda hoopis kohtueelse menetluse ajal ütluste sündmuskoha olustikuga seostamisel antud ütlustele. (2 punkti)
3. A salvestatud vestlust saab kasutada tõendina ja seda tuleb tõendi seisukohalt käsitada teabesalvestisena KrMS § 63 lg 1 tähenduses. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-5-09 selgitanud, et eraelulise vestluse lindistuse kui tõendi lubatavuse kontrollimisel ei ole asjakohane kriminaalmenetluse seadustiku 3. peatüki 8. jao sätteid, mis reguleerivad tõendite kogumist jälitustoiminguga. Jälitustoimingute tegemine on osa jälitustegevusest. Üldistavalt võib öelda, et jälitustoiminguga kogutakse ja töödeldakse salaja või varjatult isikuandmeid, mille käigus sekkutakse jälitatava (aga sageli paratamatult ka kolmandate isikute) põhiseaduslikult kaitstavate õiguste sfääri. Enda (telefoni)vestluse kuulamine ja lindistamine ei vasta ühelegi seaduses kirjeldatud jälitustoimingule, sest enda (telefoni)kõnet ei saa isik ise salaja ega varjatult pealt kuulata ega sellel eesmärgil lindistada. Neil põhjustel ei teki eraelulise vestluse salvestise kui tõendi lubatavuse otsustamisel küsimust võimaliku eraviisilise jälitustegevuse kohta KarS § 137 tähenduses. (1 punkt)

4. D ütlush saab kasutada kaudsete tõenditena. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-21-10 selgitanud, et KrMS § 75 lg 4, § 293 lg 1 ja § 288 lg 8 kohaselt tuleb KrMS § 68 lg 5 põhimõtet järgida samuti kahtlustatava ja süüdistatava ülekuulamisel. Eeltoodust tulenevalt on ka kahtlustatava või süüdistatava ütlus tõendamiseseme nende asjaolude kohta, millest ta on saanud teada teise isiku vahendusel, tõendiks üksnes juhul, kui vahetut tõendiallikat ei saa üle kuulata. Samas on kolleegium leidnud, et ka süüdistuse ajalistest piiridest väljapoole jäänud käitumisel võib olla tähendus süüdistuse tõendatuse hindamise seisukohalt. Seda põhjusel, et kuriteo toimepanemine on ajaliselt piiritletud käitumisakt, mis on samas seotud süüdlase käitumisega nii enne kui ka pärast kuriteosündmust, ja süüdlase käitumine kuriteosündmusele eelnenud või sellele järgnenud ajal võib anda kaudset teavet, mis aitab tuvastada ka seda, milline oli isiku käitumine kuriteosündmuse ajal. (Vt Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kohtuotsus kriminaalasjas nr 3-1-1-16-04, p 9). Käesolevas kaasuses andis D ütlushi, et B tunnistas C löömist ja et ta nägi B käes rahakotti. Seega ei ole tegemist KrMS § 68 lg-s 5 kirjeldatud olukorraga. Seda põhjusel, et D ei saanud B poolt räägitust teada kellegi teise vahendusel, vaid vahetult B-lt eneselt, samuti nägi D ise rahakotti. (2 punkti)

5. Väidetavad alibit ei pea tõlgendama antud juhul B kasuks. Juhul, mil süüdistatav otsustab end kaitsta aktiivselt, peab ta ise esitama tõendid oma väidete õigsuse kinnitamiseks või vähemalt looma menetlejale reaalse võimaluse nende väidete kontrollimiseks. Kui end aktiivselt kaitsev süüdistatav jätab esitamata oma väidete õigsust kinnitavad tõendid ega loo reaalselt võimalust nende väidete kontrollimiseks, pole alust rääkida süüdistusversiooni suhtes tekkinud kahtlustest, mida tuleks tõlgendada süüdistatava kasuks (RKKKo nr 3-1-1-112-99 ja nr 3-1-1-104-05). (1 punkt)

6. Kohus võib mõista raskema karistuse kui taotleb prokurör. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-91-07 selgitanud, et kohus ei ole karistuse küsimuse otsustamisel seotud ei prokuröri ega kaitsja vastavate taotlustega ja lahendab selle küsimuse seadusele ning enese siseveendumusele tuginevalt. Samas on kohus kohtumenetluse poolte karistustaotlustega seotud üldise põhjendamiskohustuse kaudu. See tähendab, et kui kohus leiab, et konkreetses asjas tuleb süüdistatavale mõista raskem karistus, kui seda on taotlenud prokurör, tuleks seda ka eraldi põhjendada. (1 punkt)

7. Kaitsja apellatsiooni tulemusena ei tohi süüdimõistetute olukord halveneda. Riigikohtu kriminaalkolleegium on kriminaalasjas 3-1-1-28-08 selgitanud, et kooskõlas *reformatio in peius* keelu põhimõttega ning tulenevalt KrMS § 340 lg-s 4 sätestatust on ringkonnakohus pädev süüdistatavate olukorda raskendama üksnes siis ja niivõrd, kui ja kuivõrd on seda enda apellatsiooniga taotlenud prokurör või kannatanu. (2 punkti)